

Predmet: Analiza poslovanja

Analiza prinosnog položaja – zadatak za vježbu

---

mr Selma Demirović
e-mail kontakt: selma987@t-com.me

Zadatak za vježbu:

Dat je sljedeći bilans uspjeha:

- Prihodi od prodaje 2.000.000;
- Operativni (poslovni) rashodi 1.600.000;
- Rashodi finansiranja (kamata) 200.000;
- Od ukupnih poslovnih rashoda 20% čine fiksni rashodi;

I sledeće dopunske informacije:

- Ukupna pasiva: 30.000.000;
- Kapital i rezerve: 20.000.000, i to;
  - Upisani akcijski kapital (obične akcije) 18.000.000;
  - Revalorizacione rezerve 2.000.000;
- Dugoročne obaveze 5.000.000;
- Stopa poreza na dobitak je 9%.

Izračunati:

- a) Potreban prihod od prodaje za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata (DTR1), procenat prihoda od prodaje potrebnog za ostvarenje DTR1 i stopu elastičnosti ostvarenja DTR1 (neutralnog poslovnog rezultata);
- b) Ocijeniti isplativost zaduživanja preduzeća dugoročnim kreditom, ukoliko je kamatna stopa 10%;
- c) Izračunati koeficijent ukupnog rizika i komentarisati šta će se desiti sa dobitkom prije oporezivanja ako se prihod od prodaje smanji za 7,25% usled promjene obima prodaje;
- d) Ako od ukupnih fiksnih troškova 10% ne zahtijeva gotovinske izdatke, utvrditi prelomnu tačku primanja i izdavanja gotovine (PTG1) i objasniti dobijeni rezultat;
- e) Izračunati stopu prinosa na investirani kapital i stopu prinosa na sopstveni kapital i analizirati dobijene rezultate.

Bilans uspjeha pogodan za analizu:

rb	Pozicija	Iznos
1	Poslovni prihodi	2,000,000.00
2	Varijabilni rashodi (1.600.000 x 80%)	1,280,000.00
3	Marginalni rezultat (1-2)	720,000.00
4	Fiksni rashodi (1.600.000 x 20%)	320,000.00
5	Poslovni rezultat (3-4)	400,000.00
6	Neto rashodi finansiranja	200,000.00
7	Bruto finansijski rezultat	200,000.00
8	Porez na dobit (200.000 x 9%)	18,000.00
9	Neto rezultat	182,000.00

a) DTR1; Procenat iskorišćenja prihoda za DTR1 i stopa elastičnosti:

Donja tačka rentabilnosti 1:

$$\text{Stopa marg. dob.} = \frac{\text{Marg. dob.}}{\text{Poslovni prihod}} \times 100 = \frac{720.000}{2.000.000} \times 100 = 36\%$$

Komentar: Marginalni dobitak čini 36% poslovnog prihoda preduzeća.

$$\text{DTR}_1 = \frac{\text{Fiksni troškovi}}{\text{Stopa marg. dobita}} = \frac{320.000}{0,36} = 888.889$$

Komentar: Vrijednost poslovnog prihoda neophodna za ostvarenje neutralnog poslovnog rezultata je 888.889 eura.

a) DTR1; Procenat iskorišćenja prihoda za DTR1 i stopa elastičnosti:

Procenat iskorišćenja poslovnog prihoda za DTR1:

$$\% \text{ iskoriscenja} = \frac{\text{DTR1}}{\text{Poslovni prihod}} \times 100 = \frac{888.889}{2.000.000} \times 100 = 44\%$$

Komentar: Na nivou od 44% ostvarenog poslovnog prihoda preduzeće ostvaruje neutralan poslovni rezultat (jednak nuli).

Marža sigurnosti:

$$\begin{aligned} \text{Marža sigurnosti poslovnog rezultata} &= \\ &= \text{Poslovni prihodi} - \text{DTR1 (vrijednosno)} \\ &= 2.000.000 - 888.889 = 1.111.111 \text{ eura} \end{aligned}$$

Komentar: Preduzeće može da smanji poslovni prihod za 1.111.111 eura, a da ne uđe u zonu negativnog poslovnog rezultata.

a) DTR1; Procenat iskorišćenja prihoda za DTR1 i stopa elastičnosti:

Stopa elastičnosti ostvarenja neutralnog poslovnog rezultata:

$$\text{Stopa elast.} = \frac{\text{Marža sigurnosti za DTR1}}{\text{Poslovni prihod}} \times 100 = \frac{1.111.111}{2.000.000} \times 100 = 56\%$$

$$\text{Stopa elast.} = 100 - \% \text{iskorisc. p.p. za DTR1} = 100 - 44 = 56\%$$

Komentar: Preduzeće može da smanji poslovni prihod za 56%, a da ne uđe u zonu negativnog poslovnog rezultata.

b) Isplativost zaduživanja:

Uporediti stopu bruto prinosa na ukupni kapital, kamatnu stopu i eventualno stopu neto prinosa na sopstveni kapital.

Stopa bruto prinosa na ukupni kapital:

$$\text{Stopa bruto prinosa na ukupni kapital} = \frac{\text{Poslovni dobitak}}{\text{Ukupna sredstva}} \times 100$$

$$\text{Stopa bruto prinosa na ukupni kapital} = \frac{400.000}{30.000.000} \times 100 = 1,33\%$$

Komentar: Na ukupnu vrijednost uložених sredstava preduzeće generiše 1,33% poslovnog rezultata.

b) Isplativost zaduživanja:

Stopa bruto prinosa na ukupni kapital:

$$\text{Stopa prinosa na sop. kapital} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Sopstveni kapital}} \times 100$$

$$\text{Stopa prinosa na sop. kapital} = \frac{182.000}{20.000.000} \times 100 = 0,91\%$$

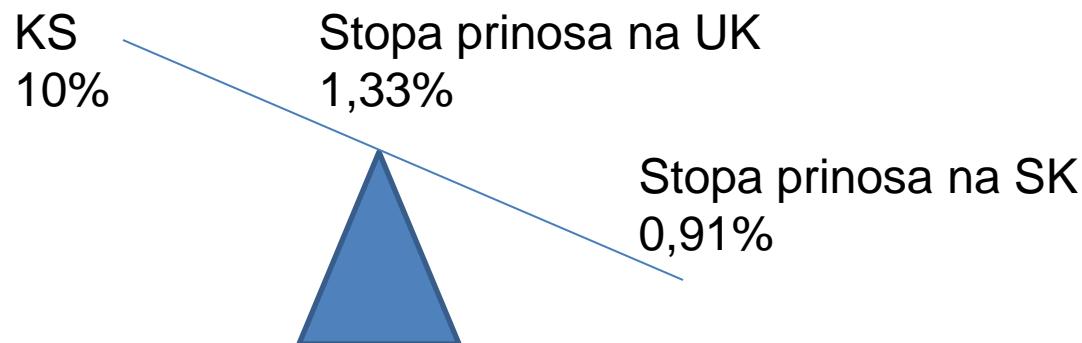
Komentar: Na ukupnu vrijednost sopstvenog kapitala preduzeće generiše 0,91% neto dobitka.

b) Isplativost zaduživanja:

- Stopa bruto prinosa na ukupni kapital je 1,33%
- Stopa prinosa na sopstveni kapital je 0,91%
- Kamatna stopa je 10%

Upoređujući stope dolazimo do sljedeće relacije:

KS > Stopa prinosa na ukupan kapital > Stopa prinosa na sopstveni kapital

Komentar: Ne isplati se zaduživanje dugoročnim kreditom, obzirom da je KS veća od stope prinosa na ukupni kapital. Preduzeće zaduživanjem više gubi nego što dobija.

c) Koeficijent ukupnog rizika

Faktor ukupnog rizika = Faktor posl. rizika x Faktor fin. rizika

$$\text{Faktor ukupnog rizika} = \frac{\text{Marginalni rezultat}}{\text{Bruto finansijski rezultat}}$$

Faktor poslovnog rizika:

$$\text{Faktor poslovnog rizika} = \frac{\text{Marginalni rezultat}}{\text{Poslovni rezultat}} = \frac{720.000}{400.000} = 1.8$$

Komentar: Poslovni rezultat se mijenja 1,8 puta brže u odnosu na promjenu marginalnog rezultata. Ukoliko se marginalni rezultat promijeni za 1%, poslovni rezultat će se promijeniti za 1,8% (1,8 x 1%).

c) Koeficijent ukupnog rizika

Faktor finansijskog rizika:

$$\text{Faktor finansijskog rizika} = \frac{\text{Poslovni rezultat}}{\text{Bruto finansijski rezultat}} = \frac{400.000}{200.000} = 2$$

Komentar: Bruto finansijski rezultat se mijenja 2 puta brže u odnosu na promjenu poslovnog rezultata. Ukoliko se poslovni rezultat promijeni za 1%, bruto finansijski rezultat će se promijeniti za 2% (2 x 1%).

c) Koeficijent ukupnog rizika

Faktor finansijskog rizika:

Faktor ukupnog rizika = Faktor posl. rizika x Faktor fin. rizika = $1,8 \times 2 = 3,6$

$$\text{Faktor ukupnog rizika} = \frac{720.000}{200.000} = 3,6$$

Komentar: Bruto finansijski rezultat se mijenja 3,6 puta brže u odnosu na promjenu marginalnog rezultata. Ukoliko se marginalni rezultat promijeni za 1%, bruto finansijski rezultat će se promijeniti za 3,6% ($3,6 \times 1\%$).

Ukoliko se prihod od prodaje poveća za 7,25% usled povećanja obima prodaje, doći će do povećanja marginalnog rezultata za 7,25%, i do povećanja poslovnog rezultata za 13,05% (faktor poslovnog rizika (1,8) x promjena marginalnog rezultata, tj. prihoda od prodaje (7,25%)). Ako se poslovni rezultat poveća za 13,05%, bruto finansijski rezultat će se povećati za 26,1% (faktor finansijskog rizika (2) x promjena poslovnog rezultata (13,05%)).

d) Prelomna tačka gotovine 1:

Prelomna tačka gotovine 1:

$$PTG_1 = \frac{\text{Fiksni rashodi} - \text{Negotovinski izdaci}}{\text{Stopa marg. dob.}}$$

Bezgotovinski izdaci čine 10% od fiksnih rashoda, i iznose:
320.000 x 10% = 320.000

$$PTG_1 = \frac{\text{Fiksni rashodi} - \text{Negotovinski izdaci}}{\text{Stopa marg. dob.}} = \frac{320.000 - 32.000}{0,36} = 800.000$$

Komentar: Preduzeće mora ostvariti i naplatiti prihod od najmanje 800.000 eura, da bi primanja (prilivi) bili jednaki izdavanjima (odlivima) preduzeća bez neto rashoda finansiranja i da bi preduzeće bilo likvidno.

d) Stopa prinosa na investirani i na sopstveni kapital:

Stopa prinosa na investirani kapital:

$$\text{Stopa prinosa na invest. kapitala} = \frac{\text{Neto dobitak} + \text{Troskovi kamata}}{\text{Sopstveni kapital} + \text{Dugorocne obaveze}} \times 100$$

$$\text{Stopa prinosa na invest. kapitala} = \frac{182.000 + 200.000}{20.000.000 + 5.000.000} \times 100 = 1,53\%$$

Komentar: Na ukupnu vrijednost investiranog kapitala preduzeće generiše 1,53% neto dobitka uvećanog za troškove kamata.

Stopa prinosa na sopstveni kapital:

Već je izračunata i iznosi 0,91% (u dijelu pod b) ovog zadatka).